

дагогічної цілісності, включала в себе не лише високоефективні процесуально-діяльнісні компоненти, а й була доволі досконалою з точки зору організаційної побудови. Адже головними її структурними складовими були ідеологічні, програмно-нормативні, організаційні та науково-методичні засади організації та реалізації військово-фізичної підготовки молоді краю до збройної боротьби за Українську державу.

СТРУКТУРНО-ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ СПОРТИВНО-МОЛОДІЖНИХ ТОВАРИСТВ ГАЛИЧИНИ КІНЦЯ ХІХ - 30-Х РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ

ДАЦЮК ІГОР

Львівський державний інститут фізичної культури

З відродженням української держави особливо гостро постало питання про збагачення цілих пластів української історії. Це певною мірою стосується і функціонування спортивно-молодіжних товариств Галичини кінця ХІХ - 30-х років ХХ століття, вивчення яких вимагає більш глибокого та всебічного осмислення.

Діяльність цих формацій даного періоду не лише сприяло розгортанню спортивного життя в регіоні, а й на вищому рівні забезпечувало вплив фізичної культури на зміни в національній свідомості українського населення, спрямовувалось на виховання патріотизму.

Проте суспільно-політичні процеси в Галичині зумовили неоднаковий стан та розвиток спортивно-молодіжних організацій. Це характеризується рядом чинників, які вплинули на діяльність цих товариств.

В першу чергу це - правовий аспект. Конституційний лад Австрійської держави, політичні поступки, компроміси з окремими підлеглими націями задля збереження імперії, сприяли розбудові громадського життя, в тому числі і руханково-гімнастичного товариства "Сокіл", руханково-протипожежного товариства "Січ", молодіжної скавтської організації "Пласт", ряду спортивних організацій та кружків. Зацікавлення народних мас цими формаціями, розуміння потреби фізичного виховання, вдала організаційна діяльність лідерів та духовних наставників - Івана Боберського, Кирила Трильовського, призвели до масового поширення даних організацій в краї.

Цілком протилежною виглядала ситуація в міжвоєнний період. Після І-ї світової війни, опинившись під владою Польщі, західні українці стали об'єктом дискримінаційної політики. Окупаційний режим спрямував свої зусилля на знищення українського національного руху. Не оминули репресій і спортивно-молодіжні товариства. Заборона "Січей" в 1925 році, "Пласту" в 1930-у, незареєстрування но-

вих статутів, арешти, масове закриття філій під час пацифікації 1930 року, новий закон про товариства 1932 року завдали значної шкоди. І "руханкові" організації як структурна одиниця політичного, культурного та економічного життя, були однією з форм української протидії репресивній політиці поляків.

Не менш актуальною була і проблема людського та психологічного факторів. Наявність на початку ХХ ст. таких провідників "Соколів" та "Січей", як Василь Нагірний, Іван Боберський, Кирило Трильовський, Сень Горук, а також ідея національно-визвольної боротьби, дозволили сконсолідувати народні маси, особливо у сільській місцевості. У 20-30 роки ХХст. ці фактори набули особливо гострого значення. Тисячі "соколів" та "січовиків", які склали основу регіону УСС та армії УГА, загинули на фронтах або змушені були емігрувати. Втрата цього цвіту української нації та моральна, психологічна криза, викликана програмою війною, що на початках охопила українське галицьке суспільство, не дозволили розгорнути суспільно-організаційну працю в тій мірі, яка існувала в довоєнний період. Не дивлячись на те, що Галичина була однією з найбільш відсталих провінцій Австро-Угорщини, все ж на початку ХХст. українська громада досягла певних успіхів у соціально-економічній сфері, що дозволило значно розширити рамки суспільного життя, в тому числі і спортивно-молодіжних товариств.

В міжвоєнний період ХХст., у зв'язку з наслідками I-ї світової війни, загальною світовою економічною кризою, польською дискримінаційною економічною політикою щодо українців, матеріальний стан українського суспільства значно погіршився. Це призвело до масової грошової заборгованості населення перед своїми громадськими інституціями, що в свою чергу гальмувало їх розвиток. Враховуючи конкретно-історичні обставини та специфіку національно-визвольної боротьби на західноукраїнських землях в умовах як австрійської, так і польської окупації, і організаційне функціонування українських спортивних установ характеризувалось як спільними, так і відмінними рисами. До перших слід віднести збереження традиційної системи, побудованої на національних засадах ("Сокол", "Січ", "Пласт", "Україна"). Помітною була тенденція до певного злиття українських спортивних формувань з політичними партійними структурами: за "австрійського" періоду - "Сокол" - народовці, "Січ" - радикали, за "польського" - "Луг" - УНДО, КПЗУ, "Каменярі" - УСРП, "Український Спортивний Союз" - ОУН, "Орли" КАУМ - греко-католицька церква.

Відмінні риси характеризувалися наступними факторами: більшим розмаїттям форм ведення патріотично-виховної, спортивної, культурно-освітньої роботи; появою нових спортивних установ, що утворилися внаслідок як світових тенденцій у розвитку фізичної куль-

тури та спорту ("Сян"Перемишль, "Пролом"Станиславів, "Дністер"Самбір та ін.), так і в залежності від громадських, політичних потреб українського суспільного життя ("Український Спортивний Союз", "Луг", "Орли"КАУМ, "Каменярі").

Все ж, незважаючи на негативні чинники, що вплинули на формування спортивно-молодіжних товариств, українське фізичне виховання, розвиваючись, продовжуючи традиції національної фізичної культури, внесло значний вплив на створення сильної, здорової, загартованої української нації, здатної боротись за свою незалежність.

НАПРЯМКИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ОЛІМПІЙСЬКОГО СПОРТУ В УКРАЇНІ

ГОЛОД ДМИТРО

Український державний університет фізичного виховання і спорту

Утворення ряду незалежних країн на території колишнього СРСР привело до закономірного загострення проблем у різних сферах громадського життя.

Демонтаж механізмів управління, усталених взаємозв'язків і шляхів співробітництва виявився однією з причин серйозних кризових явищ в економіці, науці, культурі в усіх, без винятку, новоутворених державах, у тому числі в Україні.

Негативні процеси відбуваються і в українському олімпійському спорті. Значно скоротилось, а в окремих випадках, практично припинено бюджетне фінансування його програм. Продовжується відтік кадрів, закриваються ДЮСШ, СДЮСШ, зустрічаються випадки перепрофілювання окремих клубів, ДСТ і спортивних баз.

В той же час, на зимових Олімпійських іграх в Ліллегамері і особливо літніх - в Атланті, вперше приймаючи участь самостійною командою, національна збірна добивається блискучих результатів.

Виникають питання: що лежить в основі олімпійських досягнень незалежної України і, що потрібно здійснити, в непростій економічній ситуації в країні для підготовки і належної участі наших спортсменів в наступних іграх в Нагано і Сіднеї.

Оскільки олімпійський спорт України був суттєвою складовою частиною олімпійського спорту колишнього СРСР, причини достатньо успішних виступів в Атланті необхідно шукати в реалізації стрижневих напрямків - факторів, які десятиріччями забезпечували стабільні передові позиції радянських спортсменів у світі. На ефективність системи спорту в державі впливають основоположні, базові фактори: тип держави, її історичні традиції, суспільні і культурні цінності,